

SPOR I TIDEN – NÅR PALÆONTOLOGI BLIVER TIL KUNST

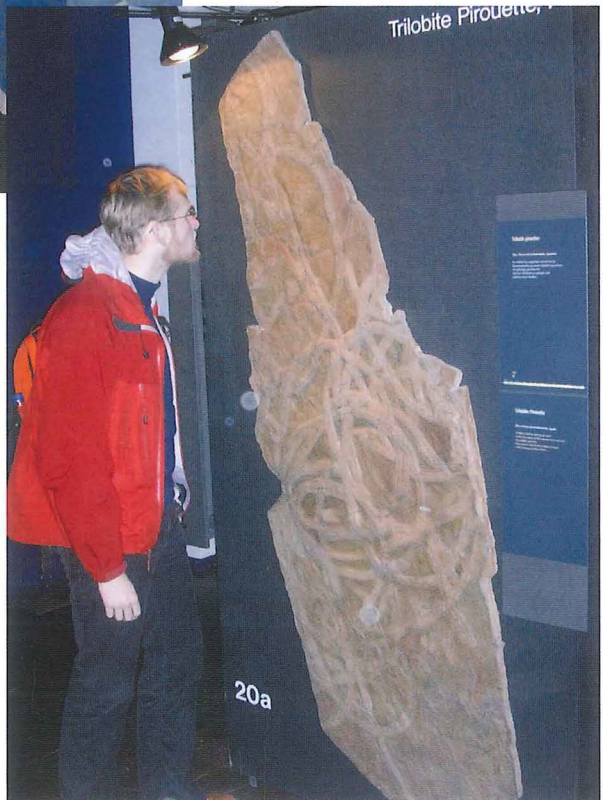
Jesper Milàn

Sporfossiler er en særlig type af fossiler, der er ekstremt almindelige og kendes fra fossile aflejringer lige så længe, som der har været liv på jorden. Sporfossiler er ikke 'rigtige' fossiler, idet de udelukkende repræsenterer de fossile spor, dyr har efterladt sig, mens de levede. Dermed adskiller sporfossiler sig fra andre fossiler ved snarere at afspejle fossil adfærd i stedet for de fossile rester af et dyrs krop. Gravegange og forstenede fodspor er det de fleste forbinder med sporfossiler, men faktisk er alle de typer af spor et dyr kan efterlade sig potentielle sporfossiler. Eksempelvis er en fossil knogle ikke et sporfossil, men hvis der er bidmærker i knoglen, fra en der har spist knoglens ophavsmand, er selve bidmærkerne sporfossiler. Et forstenet dinosauræg er ikke et sporfossil, det er et kropsfossil, men hvis dinosauren har gravet en rede til ægget, er selve reden et sporfossil. Forstenet afføring fra dyr er sporfossiler. Mange krokodiller og fugle har en kråse med sten, gastrolitter, de bruger til at formale føden med. Disse sten findes typisk sammen med skelettet eller alene i udgravninger. Stenene er ikke et sporfossil. Det karakteristiske slidmønster, der er opstået på stenene ved at de gennem lang tid er blevet kværnet rundt i kråsen, er et resultat af bioerosion og dermed et sporfossil. Langt de almindeligste sporfossiler er dog gravegange eller sporsporier fra dyr, der har levet på eller i havbunden og har gennemgravet sedimentet i søgen efter føde.

Sporene efter en sådan adfærd kan ofte være særdeles komplicerede, og derfor kan velbevarede sporfossiler være utroligt smukke og fascinerende, og formerne kan ofte minde om rene kunstværker i klipperne. Det er netop denne sammenhæng, der er udgangspunktet for en udstilling, der i år er på besøg på Naturhistorisk Museum i Århus, NaturBornholm og Geologisk Museum i København.

FOSSIL ART – SPOR I TIDEN

Manden bag udstillingen er den tyske palæontolog Adolph Seilacher, der gennem sit livslange arbejde har været en af de mest indflydelsesrige mænd indenfor ichnologien, studiet af sporfossiler. Adolph Seilacher modtog i 1992 den prestigefulde Crafoord pris fra det Svenske Videnskabernes Akademi for sit arbejde med sporfossiler. Pengene fra prisen blev brugt til at rejse rundt til alle de bedste sporfossilokaliteter i verden og fremstille meterstore afstøbninger af lagflader med de flotteste sporfossiler fra alle Jordens tidsaldre. Resultatet af dette arbejde er blevet udstillingen Fossil Art, hvilket i den danske bearbejdning er blevet til Spor i Tiden.

De udstillede afstøbninger af sporfossiler er alle mellem en og to meter høje og i bedste kunstudstilling-stil monteret lodret i grupper på fire, så man kan gå rundt blandt 'værkerne'.

Seilachers intention med udstillingen er ikke at lave en videnskabelig udstilling til undervisningsbrug, men derimod at bringe den smukke og fascinerende verden af sporfossiler ud til et langt bredere publikum end dem, der traditionelt besøger geologiske udstillinger. Eksempelvis forsøges det også at få udstillingen ind på kunstmuseer og lokalmuseer rundt omkring i verden.

Konceptmæssigt er udstillingen udformet mere som en kunstudstilling end som en egentlig fossiludstilling, og derfor er der kun minimal beskrivelse og forklaring til hvert stykke. Dette er nok udstillingens svageste punkt, da et par små forklarende skitser af, hvordan man tror, dyrene har lavet de fantastiske spor, ville være en stor hjælp for folk både med og uden palæontologisk baggrund.

Alle de udstillede afstøbninger er af utrolig høj kvalitet, og farvelægningen er så naturtro, at det stort set er umuligt at se, at det ikke er de originalesten plader, der hænger foran en.

Udover Seilachers eksemplarer, er der i forbindelse med, at udstillingen er i Danmark, lavet en afdeling med eksempler på de mest almindelige sporfossiler, man finder i Danmark, samt de mere eksotiske som de forstenede dinosaurfødder fra Bornholm.

Udstillingen Spor i Tiden kan klart anbefales til enhver med naturhistorisk interesse, og kan ses på Naturhistorisk Museum i Århus fra 10. januar til 17. april, dernæst på NaturBornholm fra 15. juli til 15. september og til sidst på Geologisk Museum i København fra 4. oktober til 3. december.